

Vademecum Nauczyciela

Wdrażanie podstawy programowej w szkole ponadpodstawowej

Scenariusze zajęć dla doradców metodycznych

Plastyka, historia sztuki

Moduł 1, 2, 3

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

ORE OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

PLASTYKA I HISTORIA SZTUKI

SCENARIUSZ WYKŁADU

MODUŁ 1

Autorzy: dr Beata Lewińska, mgr Jerzy Mierzwiak

Temat: Założenia „nowej” podstawy programowej przedmiotów plastyka i historia sztuki w szkole ponadpodstawowej

Czas: 2 godz. dydaktyczne

Cele zajęć:

Uczestnik po zajęciach powinien wykazać się:

Znajomością

- założeń podstawy programowej
- szczegółowych treści kształcenia w zakresie plastyki
- szczegółowych treści kształcenia w zakresie historii sztuki
- wzajemnej relacji podstawy programowej plastyki i historii sztuki
- ogólnej filozofii zmian w zakresie obydwóch przedmiotów

Rozumieniem

- zapisów wymagań ogólnych i szczegółowych podstaw programowych plastyki i historii sztuki
- celów nauczania obydwóch przedmiotów
- struktury podstaw

Umiejętnością

- stosowania założeń podstawy programowej w praktyce
- przełożenia wymagań szczegółowych podstaw programowych na sposoby realizacji w zadaniach dydaktycznych
- dostosowania treści, form i metodyki kształcenia do celów i treści podstawy programowej

Metody pracy:

- elementy wykładu z prezentacją multimedialną
- dyskusja

Formy pracy:

- grupowa

Materiały dydaktyczne:

- prezentacja multimedialna z omówieniem podstaw programowych plastyki i historii sztuki
- podstawa programowa z komentarzem

Przebieg zajęć:

1. Czynności organizacyjne.
2. Rozpoczęcie zajęć od wyjaśnienia, dlaczego przedmiot wiedza o kulturze **(slajd 5)** został zastąpiony przedmiotem plastyka.
3. Zaprezentowanie celów ogólnych i treści szczegółowych podstawy programowej plastyki **(slajdy 6–15)**. Nauczycielom zwraca się uwagę na potrzebę sięgania do treści podstawy programowej na każdym etapie przygotowywania zajęć, niezależnie od realizowanych podręczników, które w znacznym stopniu poszerzają wymagane treści kształcenia. Ponadto zwracana jest uwaga na fakt, że w zasobach internetu funkcjonują różne wersje projektów rozporządzenia, odbiegające znacznie od wersji ostatecznej, dlatego szczególnie istotne jest to, żeby korzystać z aktu prawnego opublikowanego np. w ISAP lub na stronie www MEN.
4. Wskazanie ogólnych kierunków działań w związku z wdrażaniem podstawy nauczania plastyki **(slajdy 16–23)**.
5. Umieszczenie historii sztuki wśród przedmiotów humanistycznych i wskazanie, dla kogo jest podstawa programowa przedmiotu historia sztuki **(slajdy 24–26)**.
6. Na podstawie **slajdów 27–28** omówienie struktury „nowej” podstawy programowej historii sztuki. Nauczycielom zwraca się uwagę na fakt, że w stosunku do poprzedniej podstawy istotna różnica polega na uszczegółowieniu treści, aby twórcy programów i podręczników wiedzieli, jakie treści należy wykorzystać.
7. W dalszej części – omówienie celów szczegółowych podstawy programowej historii sztuki **(slajdy 29–50)**. Podobnie jak w przypadku plastyki, należy zwrócić uwagę na potrzebę sięgania do treści podstawy programowej na każdym etapie przygotowywania zajęć, zwłaszcza że nie ma podręcznika do historii sztuki.
8. Kolejny krok to wskazanie kierunków działań w związku z wdrażaną podstawą **(slajdy 51– 53)**. Równocześnie należy zwrócić uwagę na spiralny model nauczania, który w tym przypadku wiąże się z wykorzystaniem wiedzy i umiejętności pozyskanych w ramach przedmiotu plastyka w szkole podstawowej i ewentualnie (jeśli uczniowie mieli taką ofertę edukacyjną – w ramach przedmiotu plastyka w szkole ponadpodstawowej).
9. Na koniec należy zapytać uczestników, czy założenia podstawy programowej są zrozumiałe oraz przeznaczyć czas na ewentualne wyjaśnienia i podsumowanie modułu.

PLASTYKA I HISTORIA SZTUKI

SCENARIUSZ WYKŁADU

MODUŁ 2

Autorzy: dr Beata Lewińska, mgr Jerzy Mierzwiak

Temat: Podstawa programowa plastyki – wskazówki metodyczne i przykłady realizacji zajęć

Czas: 2 godz. dydaktyczne

Cele zajęć:

Uczestnik po zajęciach powinien wykazać się:

Znajomością

- podstawowych metod prowadzenia zajęć plastyki
- sposobu wiązania treści zajęć z głównymi zagadnieniami ujętymi w podstawie programowej

Rozumieniem

- zapisów wymagań ogólnych i szczegółowych podstawy programowej plastyki
- na czym polega atrakcyjne dla uczniów planowanie zajęć plastyki
- celów kształcenia w zakresie plastyki

Umiejętnością

- powiązania zajęć teoretycznych i praktycznych na zajęciach plastyki
- powiązania zagadnień, wokół których organizowana jest podstawa programowa plastyki
- formułowania celów operacyjnych zajęć plastyki zgodnie z „nową” podstawą programową
- dostosowania form i metodyki kształcenia do celów i treści podstawy programowej

Metody pracy:

- elementy wykładu z prezentacją multimedialną
- warsztaty związane z projektowaniem zajęć plastyki
- dyskusja

Formy pracy:

- grupowa

Materiały dydaktyczne:

- prezentacja multimedialna
- flipchart z kartami
- kolorowe flamastry

Przebieg zajęć:

1. Czynności organizacyjne.
2. Omówienie głównych zagadnień, wokół których zorganizowana jest podstawa programowa (**slajd 3**), a następnie przypomnienie w skrócie głównych kierunków działań, które zaproponowano w warunkach i sposobach realizacji podstawy programowej – ze szczególnym zwróceniem uwagi na sposób wiązania celów głównych podstawy w ramach poszczególnych jednostek lekcyjnych (**slajdy 4–6**). Równocześnie prowadzący zwraca uwagę, że nauczyciel prowadzący zajęcia plastyki w liceum i technikum musi znać podstawę programową plastyki, obowiązującą na II etapie edukacyjnym. Dzięki temu łatwiej mu będzie prowadzić lekcje metodami poszukującymi, gdyż może odwoływać się do zagadnień znanych uczniom (spiralny model nauczania).
3. Kolejnym krokiem jest pokazanie nauczycielom trzech przykładów zajęć, których tematy są tak sformułowane, a metody prowadzenia w taki sposób dobrane – że wiążą różne cele podstawy programowej. Przykład I to lekcja na temat sztuki op-art (**slajd 8**). Następnie prowadzący zwraca uwagę na formułowanie celów operacyjnych lekcji, które są wymaganiem stosowanego powszechnie oceniania kształtującego (**slajd 9**).
4. Prowadzący omawia krótko metody realizowania zajęć, zwracając uwagę, w jaki sposób można odchodzić od formy wykładu na rzecz dialogu sokratejskiego (rozmowy nauczającej); (**slajd 10**).
5. Z wykorzystaniem kolejnych slajdów (**11–14**) prowadzący omawia przebieg zajęć. Przy jednym ze slajdów (**slajd 12**) zwraca uwagę, że temat ten może być okazją do przypomnienia sobie ze szkoły podstawowej informacji na temat iluzjonizmu, dlatego warto wpleść w tok narracji anegdotę o Zeuksisu i Parrasjosie lub pokazać kilka przykładów dzieł iluzjonistycznych, które będą znakomitym wstępem do sztuki op-art.
6. Aby zwrócić uwagę na prawa autorskie i prawo własności, prowadzący informuje, że dla celów dydaktycznych można wykorzystywać do prezentacji reprodukcje i fotografie dzieł sztuki pozyskane z udostępnionych (niezastrzeżonych) źródeł, pod warunkiem podania źródła.
7. Z wykorzystaniem dalszej części prezentacji (**slajdy 17–20**) prowadzący omawia kolejną lekcję, w której ukazany jest sposób wiązania zagadnień teoretycznych i praktycznych. Podobnie jak w przypadku lekcji pierwszej, prowadzący odnosi się do metod prowadzenia, celów i odniesienia do podstawy programowej.

8. **Slajdy 6–8** dotyczą zarówno syntetycznych informacji na temat kierunku, prezentacji wybranych cytatów źródłowych, ułatwiających zrozumienie, czym jest op-art, jak i przedstawienia najwybitniejszych jego twórców.
9. Na kolejnych slajdach (**20–24**) omówione są temat, cele operacyjne i odniesienie do podstawy programowej kolejnych, tym razem dwugodzinowych zajęć. Prowadzący zwraca uwagę na sformułowanie tematu w sposób informujący, że dotyczy jednocześnie wszystkich czterech celów głównych podstawy programowej. Jednocześnie zaznacza, że w przypadku sztuki regionu – lekcja dotyczy Mazowsza – można zaadaptować ją do działań w innych regionach.
10. Następnie (**slajdy 25–31**) omawiane są cele operacyjne i przebieg zajęć, których druga część odbywa się w plenerze. Prowadzący zwraca uwagę, że wykonane tam prace plastyczne mogą na następnych zajęciach być oprawione i przygotowane na wystawę (jeszcze jeden sposób powiązania tematu z wymaganiami podstawy programowej).
11. Po omówieniu ostatniej części prezentacji uczestnicy dzieleni są na grupy, a każda z grup ma się zastanowić i wymyślić taki scenariusz zajęć, który może być powiązany z kilkoma celami podstawy programowej.
12. Na koniec uczestnicy prezentują wyniki działań. Wywiązuje się dyskusja.

PLASTYKA I HISTORIA SZTUKI

SCENARIUSZ WYKŁADU

MODUŁ 3

Autorzy: dr Beata Lewińska, mgr Jerzy Mierzwiak

Temat: Podstawa programowa historii sztuki – wskazówki metodyczne do analizy dzieła

Uczestnicy: Nauczyciele historii sztuki w szkołach ponadpodstawowych

Czas: 2 godz. dydaktyczne

Cele zajęć:

Uczestnik po zajęciach powinien wykazać się:

Znajomością

- podstawowych metod prowadzenia zajęć historii sztuki, poświęconych analizom dzieł sztuk plastycznych i architektury
- podstawy programowej historii sztuki ze wskazaniem na opis i analizę dzieła

Rozumieniem

- zapisów wymagań ogólnych i szczegółowych podstawy programowej historii sztuki (Cel II)
- w jaki sposób należy pracować na zajęciach historii sztuki z reprodukcją i fotografią dzieła

Umiejętnością

- poprowadzenia atrakcyjnych zajęć w formie grupowej
- przełożenia wymagań szczegółowych podstawy programowej na sposoby realizacji w przypadku opisu i analizy dzieła sztuki,
- przygotowywania materiałów dydaktycznych – konspektów analizy dzieła,
- dostosowania form i metodyki kształcenia do celów i treści podstawy programowej

Metody pracy:

- elementy wykładu z prezentacją multimedialną
- omówienie schematu analizy dzieła sztuk plastycznych
- omówienie schematu analizy dzieła sztuk architektonicznego
- dyskusja

Formy pracy:

- indywidualna

Materiały dydaktyczne:

- prezentacja multimedialna z odniesieniem do podstawy programowej oraz ze schematem opisu i analizy dzieła sztuk plastycznych i dzieła architektonicznego

Przebieg zajęć:

1. Czynności organizacyjne.
2. Sformułowanie tematu, a następnie wyjaśnienie jego relacji do celów kształcenia określonych w podstawie programowej (**slajdy 3–5**).
3. Wyjaśnienie, w jaki sposób należy ćwiczyć opisy dzieł sztuk plastycznych i architektury, zwracając uwagę na pożądaną formę pracy grupowej, czyli uczenie się we współpracy (**slajdy 6–13**). Prowadzący pokazuje, wykorzystując slajdy, jakie efekty przynosi praca grupowa w przypadku analiz.
4. Pokazanie nauczycielom, w jaki sposób należy przygotować się do takiego rodzaju prac grupowych, jakimi są analizy i opisy dzieł. Uczniowie powinni mieć dostępne konspekty, które pokazują, na jakie elementy należy zwrócić uwagę (**slajd 14**).
5. Następnie prowadzący omawia przykładowy konspekt opisu dzieła sztuk plastycznych (malarstwa, rzeźby), wyjaśniając, na jakie elementy powinni zwracać uwagę uczniowie w opisach dzieł (**slajdy 15–35**).
6. Prowadzący zaznacza, że omówione elementy należy wykorzystywać w opisach w sposób kreatywny, biorąc pod uwagę tylko te, które są właściwe dla danego dzieła – w opisie bowiem bierzemy pod uwagę to, co jest, a nie to, czego nie ma (**slajd 36**).
7. Następnie prowadzący omawia przykładowy, skrócony konspekt dzieła architektonicznego, wyjaśniając, że w zasadzie powinien on być odrębny dla budynków kultowych i świeckich, gdyż funkcja dzieła znacząco wpływa na jego kształt. Pełny konspekt opisu znajdą uczestnicy w poradniku metodycznym (*Vademecum*); (**slajdy 37–46**).
8. Zajęcia zamyka dyskusja na temat formy i metod prowadzenia zajęć z opisu i analizy dzieła.

vademecum.ore.edu.pl